

15/18

STØTTE TIL KJØP AV HANGAR 45

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

05. mars 2018

Saksbehandler

John Olsen

Saksfremlegg

Bakgrunn

Vest-Agder-museet inngikk kort etter konsolideringen avtale om leie av 50 % av Hangar 45 på Lista flystasjon. Lokalet skulle brukes til lager/magasin for større gjenstander. Lista museum hadde også tidlig et samarbeid med Lister forsvarshistoriske forening (LFF). Disse ble tilbudt plass til sine større gjenstander og militærhistoriske kjøretøy, mot at de bidro til vedlikehold og istandsetting av museets kjøretøy.

Etter hvert utviklet LFF sin aktivitet seg fra å være rent lager, til å bli mer visning og formidling. Type gjenstander og omfang ble også større, men hele tiden relatert til hendelsene under 2. verdenskrig og primært til Lista, selv om samlingene også inneholder gjenstander av mer generell karakter.

Museets gjenstander, som ikke var relatert til militærhistorie, ble etter hvert stadig mer komprimert. I tillegg ble den andre 50 % av hangaren – som nå sto tom, tatt i bruk av LFF til utstillings, lager og visning. LFF og Lista museum har hele tiden hatt et godt samarbeid og LFF har bidratt ved arrangementer i Lista museum sin regi og det har vært gjennomført fellesarrangementer, konsert osv. LFF, VAM og Vest-Agder fylkeskommune har også hatt et tett samarbeid om militærhistorien på Lista gjennom

prosjektet "Festung Lista" som også en periode var del av Riksantikvarens verdiskapningsprogram.

I 2014 kom eier av Hangar 45 på banen og ønsket at museet eller LFF enten betalte leie for hele arealet som ble benyttet, eller krympet inn aktiviteten til den 50 % som det ble betalt leie for. Samtidig var arealet som museet brukte til lager/magasin for stor gjenstander som ikke er knyttet til militærhistorie blitt lite og en opplevde at disse gjenstandene burde sikres bedre. Å finne en løsning for Hangar 45 ble i 2014 etter hvert en hastesak. Vest-Agder-museet, Farsund kommune og Vest-Agder fylkeskommune fant en løsning, hvor museet hjalp fylkeskommunen med å finne en plass til båten Vikre, mot at tilskuddet knyttet til oppbevaring av denne (kr 100 000) dels gikk til å betale leie for hele Hangar 45 og dels til å betale leie for et nytt lager (MSG = Magasin Store Gjenstander) for oppbevaring av Vikre og museets øvrige store gjenstander. Farsund kommune økte sitt tilskudd noe og museet økte også sin bruk av midler noe. Hangar 45 er fremdeles også "lager" for kjøretøy, kanoner mm. i Lista museum/VAMs eie.

I dag betaler VAM/LFF ca. kr 300 000 i årlig leie for Hangar 45. Av dette dekker LFF selv kroner 70 000, mens VAM alene og gjennom spleiselaget med Farsund kommune og VAF dekker de resterende kr 230 000. Det har vært drøftet ett års tid at dette er en dyr løsning og at det for VAM legger beslag på mye midler ved Lista museum, en avdeling som allerede har et stramt budsjett. Det har derfor vært drøftet å kjøpe Hangar 45.

Vurdering av samlingen

Samlingen til LFF har stor verdi og inneholder mange interessante og viktige objekter. Her er bl.a. tatt vare på deler av jernbanen/jernbanestasjonen ved Lista flyplass, brakker fra den russiske fangeleiren, kjøretøy, rester av fly, anleggsutstyr, dokumenter osv.: <http://www.festunglista.com>. Det vil være synd om samlingen skulle bli splittet opp eller ikke lengre være offentlig tilgjengelig.

Vurdering av kjøp av Hangar 45

I vurdering av eventuelt kjøp, har det også vært drøftet hvem som eventuelt skulle stå som eier. Administrasjonen i VAM har vurdert det slik at museet ikke har kapasitet til å påta seg et så stort nytt vedlikeholdsansvar (Hangar 45 har en grunnflate på ca. 1500 m² stor og har et buet tak på ca. 2 mål). Vest-Agder fylkeskommune ser det heller ikke som naturlig å stå som eier. Bygget er fredet og slik sett vil det også være en styrke med en "privat eier" (f.eks. en forening) står om eier, dette i forhold til å kunne motta tilskudd fra Riksantikvaren til vedlikehold. I drøftinger mellom LFF, VAF og VAM har en endt ned på at LFF eventuelt bør stå som eier.

Det er i 2018 innhentet pris på kjøp av bygget, kr 4,5 millioner. Tilbudet står til mai 2018.

Vurdering av VAMs videre engasjement knyttet til Hangar 45

LFF er i dag ikke en del av VAM og det foreligger ingen planer om en konsolidering. Samlingen er viktig og interessant, men samtidig vil det være ressurskrevende å innlemme den i VAM i forhold til registrering, sikring mm. Slik sett kunne en si at foreningens behov for lokaler er "VAM uvedkommende".

På den andre siden har det hele tiden vært et tett bånd mellom LFF, Lista museum/VAM og VAF. LFF og VAM har bidratt til hverandres arrangementer og støttet opp om hverandres utstillinger og formidling. Samarbeidet har vart siden LFF ble stiftet. I tillegg har samlingen en faglig verdi, ikke minst lokalhistorisk, men også dels nasjonalt. På faglig grunnlag mener VAM det vil være beklagelig om samlingen stykkes opp og forsvinner.

Dagens situasjon ansees imidlertid ikke for noen varig god løsning. Allerede ved utgangen av 2018 har en betalt 1/3 av byggets verdi i leie, løsningen med Vikre som alibi for deler av leien er på sikt ikke ryddig og er en form for "skjult støtte". I tillegg legger den årlige leien beslag på midler som kunne gått til bygningsvedlikehold og utvikling av Lista museum for øvrig.

I møter med LFF og VAF om kjøp av Hangar 45 har det vært drøftet en løsning hvor LFF kjøper Hangar 45 og at VAM fortsetter å dekke samme kostnad som i dag (kr 230 000) i inntil 10 år. I stede for at dette betales i leie til dagens eier, betales dette som tilskudd til LFF for nedbetaling av lån. LFF må søke de øvrige kostnadene knyttet nedbetaling av lån og egenkapital gjennom støtte fra stiftelser, lokalt næringsliv osv. I tillegg har Hangar 45 i dag noe leieinntekter fra en lokal bedrift som bruker noe av de tilstøtende lokalene. LFF har vært med i disse diskusjonene og anser en slik finansiering som mulig. En slik løsning forutsetter at VAFs tilskudd til oppbevaring av Vikre videreføres for minimum denne 10-års perioden.

For VAMs del vil dette fremdeles legge beslag på midler knyttet til Lista museum, men da for en avgrenset periode. Museet bidrar samtidig til at samlingen kan holdes samlet og fortsatt være en verdi for Lista og Farsund. Museet vil gjennom Hangar 45 fortsatt ha lagerplass til sine militærhistoriske kjøretøy, kanoner mm.

Forutsetninger for VAMs/offentlig deltakelse

LFF er en forening og samlingene er følgelig ikke juridisk sikret på samme måte som i en stiftelse (en forening kan avhende/selge samlingen). Skal VAM bidra med offentlige midler til at LFF skal kunne kjøpe Hangar 45 må det både sikres at samlingen ikke avhendes/selges/avvikles og at selve bygget ikke selges på det åpne markedet og inntekter fra salget deles på foreningens daværende medlemmer. VAM har med dette som bakgrunn drøftet følgende kriterier med LFF:

- Foreningen må registrere sin samling (skal allerede være gjort) og registreringen må vise at LFF er eier, eventuelt hvem som er eier om dette ikke er LFF.
- Gjenstandene eid av LFF må sikres et videre offentlig eie hvis LFF skulle bli lagt ned. En parallell kan være Listaskøyta kystkultursenter (del av VAM) som har vedtektsfestet og avtalefestet at ved en nedleggelse tilfaller alle eiendeler Stiftelsen Lista museum (også del av VAM). I tilfellet med Hangar 45 er det kanskje mer aktuelt med en formulering om at ved en nedleggelse "tilbys alle

eiendeler", slik at Stiftelse Lista museum (pr. i dag VAM) selv kan gjøre et utvalg.

- Samme som ovenfor gjelder bygget i seg selv. Hvis LFF ikke ønsker å videreføre driften, men andre ønsker å overta, eller om bygget skal tilbys f.eks. Stiftelsen Lista museum ved en nedleggelse (her må det kanskje drøftes et utkjøp i og med at foreningen selv skaffer 50 % av midlene – avhenger av samlet finansieringsmodell).
- Lista museum og Vest-Agder-museet må kunne oppbevare sine militærhistoriske kjøretøy og større gjenstander knyttet til 2. verdenskrig vederlagsfritt i Hangar 45 "til evig tid", dvs. også etter at 10 år med nedbetaling av lån er gjort.
- Samarbeidet mellom LFF og VAM må videreføres, inkludert gjensidig utlån av gjenstander osv.
- LFF må sikre seg mot at bygg eller samlinger kan tvangsselges ved eventuelt mislighold av lån.

Forslag til vedtak

1. Styret gir direktøren mandat til å gå videre i dialogen med Lister forsvarshistoriske forening om kjøp av Hangar 45.
2. Forutsatt fullfinansiering og at det kan finnes gode løsninger for "Forutsetningene for VAMs/offentlig deltakelse" er styret positive til at VAM kan bidra med inntil kr 230 000 pr år i inntil 10 år til finansiering av kjøp av Hangar 45. Styret skal godkjenne endelig deltakelse.
3. Styret gir sin tilslutning til at Lister forsvarshistoriske forening står som eier av Hangar 45.

Vedtak

Vest-Agder-museet IKS